

УДК 338.46:37+339.13.017+332.144

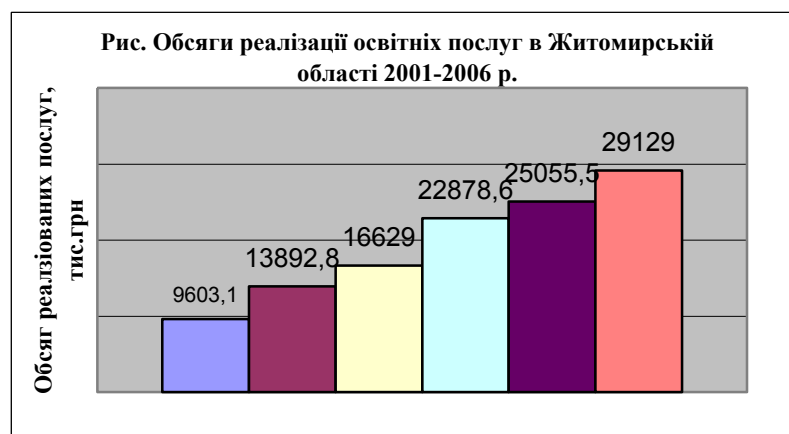
О.А. Карпюк, аспірантка*Житомирський державний університет ім. І. Франка*

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Головні тенденції та зміни, які відбуваються на ринку освітніх послуг, вимагають від більшості вищих навчальних закладів трансформації традиційних освітніх систем та технологій навчання. Регулювання регіонального ринку освітніх послуг повинно враховувати сегментацію ринку праці, для того, щоб набути адресного, цілеспрямованого характеру. Проблема невідповідності обсягу і структури підготовки кадрів реальним потребам регіонального ринку праці безпосередньо стосується і Житомирської області, в якій налічується 25 вищих навчальних закладів, з яких 3 – університети. Проте, дані проблеми підготовки кадрів стосуються не лише вищої освіти, а й професійно-технічної, попит на яку стає все дедалі меншим через низьку оплату праці та „непопулярність” серед молоді.

Необхідно зазначити, що Житомирська область характеризується показниками нижче середнього в порівнянні з іншими областями України за кількістю випускників професійно-технічних та вищих навчальних закладів. Так, за статистичними даними 2006-2007 років, область входить в групу областей із 50-59 випускниками професійно-технічних навчальних закладів (далі ПТНЗ) на 10000 осіб населення, та 300,1-400,1 студентів вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації на 10000 осіб населення.

Проте, незважаючи на проблеми, існує тенденція зростаючої динаміки обсягу реалізації освітніх послуг в Житомирській області за 2001-2006 роки – від 9603,1 до 29129,0 тис.грн (рис.).

Хоча така тенденція ще й обумовлена постійним зростанням цін на освітні послуги та високим темпом інфляції в країні, все ж попит на деякі професії залишається незмінним. Так, наприклад, Житомирський державний університет імені Івана Франка, за розрахунком, підготував та випустив майбутніх працівників освіти та забезпечив ними область на 25 років вперед, хоча попит на підготовку даних спеціалістів залишається майже незмінним.

Як було передбачено в Програмі зайнятості населення Житомирської області на 2006-2007 році, планувалось, що до Житомирського Центру зайнятості протягом року звернеться за сприянням у працевлаштуванні відповідно у 2006-2007 роках – 1720-1750 випускників вищих навчальних закладів, та 650-655 випускників професійно-технічних навчальних закладів, що складає приблизно до 5% від загальної кількості випускників. Проте в дійсності, такі показники є дещо заниженими, і не відображають ту кількість випускників, які або не можуть знайти роботу за спеціальністю самостійно і не звертаються в центр зайнятості за допомогою, або, як правило, більшість випускників знаходять роботу і працюють не за спеціальністю. Отже логічно постає питання, навіщо готувати фахівців, пропозиція яких на ринку праці набагато перевищує реальний попит.

Отже, серед основних проблем стану ринку освітніх послуг Житомирської області можна назвати:

- невідповідність обсягів і структури підготовки кадрів реальним потребам регіонального ринку праці;
- незадовільне ресурсне та фінансове забезпечення реформування професійної освіти;
- невідповідність застарілої, морально і фізично зношеної матеріально-технічної бази ПТНЗ вимогам інформаційно-технологічного розвитку
- відсутність державної підтримки щодо подальшого працевлаштування випускників вищих навчальних закладів;
- кризові явища в економіці області та низький рівень оплати праці, які спричинили відплив із ПТНЗ висококваліфікованих педагогічних кадрів (відбувається зростаюча динаміка кількості вивільнених працівників освіти внаслідок реорганізації, ліквідації, зміни форми власності навчальних закладів);
- на всіх рівнях управління в регіоні втрачено зв'язки на замовлення та підготовку робітничих кадрів;
- відсутній постійний моніторинг попиту на спеціалістів за різними напрямками підготовки, з урахуванням сучасних вимог ринку праці та роботодавців;
- відсутні напрями управління диференціацією освітніх послуг, що дозволило б мати високий рівень конкурентоспроможності як випускникам вузів, так і самим навчальним закладам та іншим.

З метою реформування регіональної професійно-технічної освіти, Житомирська служба зайнятості спільно з місцевими органами освіти та науки розробили Концепцію профорієнтаційної роботи на 2005-2010 роки. Дана Концепція має на меті збільшити обсяги надання профорієнтаційних послуг молоді, особливо школярам, вдосконалення професійної орієнтації населення

На нашу думку, пріоритетними напрямами реформування регіонального ринку освітніх послуг повинні бути:

- постійне проведення маркетингових досліджень у сфері освітніх послуг та на ринку праці, з метою координації та взаємообумовленості даних ринків для можливості швидкого реагування в разі зміни попиту і пропозиції;
- диференціація освітніх послуг з урахуванням вимог споживачів і замовників (диференціація навчальних планів і програм з урахуванням вимог ринку праці, залучення до науково-педагогічного складу практикуючих спеціалістів з провідних підприємств області, розробка корпоративної товарної марки ВНЗ і т.д.);
- координація робочих планів і програм, ліквідація невиправданого дублювання в викладанні дисциплін;
- підвищення кваліфікації педагогічних кадрів на провідних підприємствах, організаціях, установах області;
- вдосконалення та повне забезпечення матеріально-технічної і навчальної бази закладів освіти;
- тісна взаємодія та співпраця навчальних закладів з науково-дослідними установами;
- навчання під конкретні замовлення роботодавців з обов'язковим працевлаштуванням після навчання;
- підготовка професійно-технічного персоналу безпосередньо на виробництві (враховуючи позитивний досвід підготовки студентів ПТНЗ безпосередньо на виробництві в Німеччині).

ЗАЯВКА
На участь у роботі конференції „Інноваційні проблеми
автоматизації управління бізнесом”

П.І.Б. Карпюк Ольга Анатоліївна

Науковий ступінь – аспірант

Вчене звання –

Місце роботи, посада – асистент кафедри економіки і менеджменту
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Адреса для листування –

Контакти: тел. 80412 33 77 90, 80977578338; e-mail –
olya.karpyuk@mail.ru

Тема доповіді – **Тенденції та перспективи розвитку ринку освітніх**
послуг Житомирської області

Запланована секція конференції – **Гуманітарні аспекти управління й**
проблеми підготовки фахівців

VIII. Заходи щодо поліпшення ситуації на регіональному ринку праці у 2006 – 2007 роках

5. За результатами моніторингу ринку праці сформувати плани підготовки кваліфікованих робітників за державним замовленням у ПТНЗ області в кількості 5200 осіб.	Управління освіти і науки, головне управління праці та соціального захисту населення облдержадміністрації, соціальні партнери	I квартал 2006, 2007 рр.
7. Забезпечити в професійно-технічних навчальних закладах підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації осіб за договорами з обласним центром зайнятості (1200 чол.).	Управління освіти і науки облдержадміністрації, обласна служба зайнятості.	Упродовж дії програми
8. Розширити підготовку незайнятого населення на замовлення служби зайнятості за модульними технологіями в 5 професійно-технічних навчальних закладах в кількості 60 слухачів (Головинське вище професійне училище нерудних технологій, ПТУ № 5 м. Житомира, Житомирський професійний політехнічний ліцей, Центр професійно-технічної освіти м.Житомира, Житомирський професійний ліцей харчових технологій).	Управління освіти і науки облдержадміністрації, обласна служба зайнятості	Упродовж дії програми
9. Забезпечити впровадження нових професій та напрямів навчання кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах з урахуванням вимог ринку праці.	Управління освіти і науки облдержадміністрації.	Упродовж дії програми
10. Забезпечити профорієнтаційний відбір та направлення на навчання сільської молоді до вищих навчальних закладів України.	Головне управління агропромислового розвитку, управління освіти і науки, галузеві управління облдержадміністрації, обласний центр зайнятості, керівники навчальних закладів	Серпень-вересень 2006, 2007рр.